

Føroyskt met í misnýtslu

Í miðal ein næmingur í hvørjum áttanda flokki er kynsliga misnýttur. Hetta er væl meira enn bæði í Danmark, Íslandi og Litava

Randi Jacobsen

Tað verður ofta sagt, at jú minni samfelagið er, jú meira fer fram av kynsligum ágangi móti børnum og ungum.

Hetta vísir eisini ein kanning, sum sálarfrøðingurin Tóra Petersen gjørði fyri nøkrum árum síðan millum 8. floksnæmingar.

Hon spurdi 687 næmingar, og av teimum høvdu 36 verið fyri kynsligum ágangi. Hetta svarar til 5,5 prosent.

Sama kanning varð gjörd í Danmark, Íslandi og í Litava, somu spurningar. Í teimum londunum vóru tølini væl lægri.

Undirtøkan fyri kanningini var góð, tí allir næmingaruttan tveir svaraðu.

Nógv annað kann lesast út frá kanningini, eitt nú hvussu nógv børn hava upplivað harðskap í familjuni, upplivað at verða forsømd og svikin, happing, og okkurt barn varð bukað.

- Eg kann ikki siga, um tølini eru tey somu fyri 7. og 9. flokk, men eg giti, at tað er tað sama, segði Tóra Petersen.

Hon helt eisini, at kanningarúrslitini kunnu vendast á. 80 prosent av næmingunum høvdu ikki verið úti fyri nøkrum.

- Vit vóna sjálvandi, at talið kemur upp á 100 prosent.

Ymisk eyðkenni

Hon nevndi eyðkennini hjá føroysku børnunum, sum ikki høvdu tað gott. Tað vóru eyðkenni sum ótti, tunglyndi, at hava ilt í búkinum, ilt í høvðinum, at vera svimbul, lágt sjálvvirði, sjálvmorðstankar, einsamøll og ólukkulig, ringan matarlyst og ymisk sløg av gremjingum.

- Eyðkennini kunnu benda á misnýtslu, men tað nýtist ikki vera tað. Summi hava okkurt ekstremt sum til dømis ikki at kunna eta okkurt ávíst.

Tað verur stundum lagt út fyri at vera depressión, men tað kann vera annað.

Tað eru eyðkenni sum at víkja frá tonkum og kenslum, ikki at minnast, ikki at luttaka í nøkrum, megna ikki at elska o.a. Summi sova illa, eru uppi at koyra, eru erkvisin og klökkast lætt.

Børn við slíkum eyðkennum kunnu vera so illa fyri, at tey megna illa at ganga í skúla.

- Øll granskning sigur, at tað ger mun at hjálpa, og jú fyrr jú betri, og bíligari verður tað fyri samfelagið, segði Tóra Petersen.

Skelkandi sannleikar

- Eg eri ikki eitt offur. Eg eri ein yvirlivari, søgdu kynsliga misbrúkt á ráðstevnuni, og allur salurin klappaði

Randi Jacobsen

Søgurnar eru ymiskar hjá fólki, sum hava verið fyri kynsligari misnýtslu, og avvarðandi teirra. Felags er tó, at tey hava fingið ólekjandi sár, sum tey royna at liva við.

Tað vóru sterkar søgur at hoyra á ráðstevnuni. Eingin nevndi nakað um, hvat var hent, men tey tosaðu um avleiðingar av ymiskum slag.

Ein mamma greiddi frá, tá ið dóttir hennara ein dag breyt saman og fortaldi, hvat abbin hevði gjørt móti henni. Tey høvdu ringt til politiið, sum í fyrsta umfari bað tey biða við at koma til Havnar.

Hetta góðtóku tey ikki, vendu sær til leiðsluna hjá politinum, og gentan kom so til avhoyringar og greiddi frá, hvat var hent.

Mamman tosaði um, hvussu tungt tað var at skula biða í mánaðir eftir rættarmálinum. Tað var kaos

í familjuni, sum fór í tvíningar, tí gerningsmaðurin var abbi gentuna, og nøkur valdu at stuðla manninum heldur enn gentuni.

Konan helt ikki, at samfelagið hevði nóg góð tilboð til teirra, sum høvdu verið fyri kynsligum ágangi.

Abbin fekk tvey ára fongsulsrevsing fyri gerð sína, og hann skuldi gjalda gentuni 30.000 krónur í endurgjaldi.

Misbrúkt í 10 ár

So var tað ein ung genta, sum hevði verið misbrúkt av abbanum.

Tað var hent, frá tí at hon var fimm, til hon var fimtan ára gomul.

Tað stóð nógv á henni, tá ið hon greiddi frá tíðini, meðan tey biðaðu eftir rættarmálinum, og abbin gekk runt sum ein friur maður.

Systkinabarn hennara hevði verið fyri tí sama.

Gentan upplýsti, at hon var farin niður á skúla, men noyddist at gevast, tí hon hevði tað so ringt, og kom heimaftur.

Síðan hevur hon fingið hjálp, er farin aftur í skúla, og tað gongur væl.

- Eg eri ein yvirlivari, og hatta hendir ikki aftur fyri meg, segði hon.

Nógvir ringvirkningar

Ein tann sterkasta frásøgnin kom frá einum manni, hvørs kona sum barn var fyri kynsligum ágangi av einum manni í familjuni.

Maðurin var ógvuliga rørdur, at hann helst hevði verið tað fyriuttan at stíga fram, men hann gjørði tað kortini í vónini um at kunna hjálpa øðrum. Við at bróta tøgnina.

Hol kom á búldin ein dag, tá ið eitt blað kom við eini søgu um eina misbrúktu kvinnu. Tá læt úr konu hansara, at hatta var lítið í mun

til, hvat hon hevði upplivað, misbrúkt í 10 ár.

Hann ypti øksl, men tveir tímar eftir tók hon spurningin uppaftur.

Tá ringdi hann til mannin og bað hann halda seg burtur frá familjuni, sum var familjukær, og tey komu nógv saman til føðingardagar og annað.

Í fyrsta umfari noktaði hann, men so játtaði hann at halda seg burtur.

Tað gjørði hann eina tíð, men so møtti hann aftur, og maður konuna fór aftur eftir honum.

Nú gekk frægari við tí. Maðurin, sum gjørði seg inn á konu hansara, hevði biðið um fyrigiving. Jú, fyrigiving skuldi hann fáa.

- Men tú leppur at liva við tí, sum tú hevur gjørt, restina av lívinum, fekk hann at vita.

Men kona hansara hevur havt tað svárt.

Fyri fyrsta varð hon sum barn hótt fyri ikki at fara

Tað átti ikki at verið so, at tann skuldsetti kann sita og hoyra frágreiðingina hjá barninum, sum greiðir frá kynsliga áganginum, heldur politiið

Randi Jacobsen

Á ráðstevnuni vóru eisini Linda Margrethe Hesselberg, ákæri og Jens Jensen, kriminalpolitistur.

Tey greiddu frá manna-gongdini, líka frá tí at eitt mál verður meldað, til málið møguliga kemur fyri rættin.

Um tað kemur so langt.

Tey duldi ikki, at føroyska lógarverkið á økinum haltar.

Linda Margrethe Hesselberg segði, at hon ofta verður spurd, hvat tað skal til at melda siðamisbrot.

Tað snýr seg bæði um at royna at forða, at misgerðirnar halda fram, og

at fáa staðfest, hvat hent er barninum, og um gerðin kann hava fingið týðning fyri barnið seinni í lívinum.

Hon segði eisini, at kynsligur ágangur móti børnunum eru sera trupul mál at kanna, eisini tí at tað er nakað heilt annað at avhoyra børn enn vaksin.

Vaksin greiða frá gongdini, meðan børnini siga frá í brotum.

Fyri at sleppa frá at avhoyra børn í rættarsali er komin ein skipan, so børnini verða avhoyrd í einum rúmi, og samrøðan verður tikin upp á video.

Útbúgvin í at avhoyra børn

Fýra føroyskir politistar hava fingið útbúgving í at gera slíkar avhoyringar.

Men eitt óheppið við før-